

Utrikesutskottets yttrande 2024/25:UU4y

Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta

Till utbildningsutskottet

Utbildningsutskottet beslutade vid sammanträdet den 11 februari 2025 att ge utrikesutskottet tillfälle att senast den 20 mars 2025 yttra sig över regeringens proposition Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta (prop. 2024/25:60) och eventuella följdmotioner i de delar som berör utskottets beredningsområde (prot. 2024/25:23).

Utrikesutskottet lämnar i yttrandet synpunkter på motion 2024/25:3309 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 18. Utrikesutskottet anser att utbildningsutskottet bör avstyrka motionsyrkandet.

I yttrandet finns en avvikande mening (S, MP).

Utskottets överväganden

Utvecklingsforskning

Propositionen

I propositionen presenterar regeringen forskningspolitiken för 2025–2028. Den omfattar såväl forskning som innovation. Politiken utgår från målet att Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer och en ledande kunskapsnation.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1) lämnat förslag och redovisat bedömningar om ökade medel till forskning och innovation. Anslagen för forskning och utveckling föreslås och beräknas öka successivt från 2025 till 2028 med totalt 6,5 miljarder kronor. I propositionen beskrivs satsningarna närmare.

Motionen

I kommittémotion 2024/25:3309 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 18 föreslås att resurserna till utvecklingsforskning ska återställas för att främja internationell forskningssamverkan och en bättre värld.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att regeringen den 22 juni 2023 beslutade att Vetenskapsrådet inte ska finansiera nya bidrag inom det örönmärkta och biståndsfinansierade anslaget för utvecklingsforskning. Det biståndsfinansierade stödet till Vetenskapsrådet fasas ut fram t.o.m. 2026. De forskare som redan har beviljats medel från biståndsbudgeten via Vetenskapsrådet kommer att kunna fullfölja sina forskningsprojekt. Enligt ett svar på en skriftlig fråga avser regeringen att tilldela Vetenskapsrådet medel för att säkerställa detta under 2024–2026 (fr. 2024/25:539).

Utskottet beredde frågan om finansiering av utvecklingsforskning i betänkande 2023/24:UU2 med anledning av motionsförslag. Utskottet avstyrkte motionerna och instämde i regeringens bedömning att biståndet i högre utsträckning bör användas för insatser utanför Sveriges gränser. Utskottet står kvar vid detta ställningstagande.

Det framgår också av det ovan nämnda frågesvaret att beslutet om omprioritering av biståndsmedel inte innebär att regeringen avser att sänka ambitionsnivån i arbetet med utvecklingsforskning. Utskottet välkomnar detta och konstaterar att den biståndsfinansierade delen, 185 miljoner kronor 2022, utgjorde en mycket liten del av Vetenskapsrådets samlade medel för forskning. Vetenskapsrådet har under 2025 ett forskningsanslag på ca 8,5 miljarder kronor. Vidare noterar utskottet att regeringen i budgetpropositionen för 2025 föreslår att anslagen till de andra statliga forskningsfinansiärerna ökas

kraftfullt. En del av dessa medel är även utvecklingsforskare välkomna att söka.

Utskottet anser att utbildningsutskottet bör avstyrka motion 2024/25:3309 yrkande 18.

Stockholm den 27 februari 2025

På utrikesutskottets vägnar

Aron Emilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Aron Emilsson (SD), Morgan Johansson (S), Alexandra Völker (S), Olle Thorell (S), Margareta Cederfelt (M), Linnéa Wickman (S), Ann-Sofie Alm (M), Magnus Berntsson (KD), John E Weinerhall (M), Jacob Risberg (MP), Stefan Olsson (M), Johan Büser (S), Rasmus Giertz (SD), Lotta Johnsson Fornarve (V), Anna Lasses (C), Elin Nilsson (L) och Fredrik Saweståhl (M).

Avvikande mening

Utvecklingsforskning (S, MP)

Morgan Johansson (S), Alexandra Völker (S), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S), Jacob Risberg (MP) och Johan Büser (S) anför:

I budgetpropositionen för 2023 skar regeringen utan förvarning ned på utvecklingsforskningen. Anslaget till forskningssamarbete mer än halverades och Vetenskapsrådets anslag för utvecklingsforskning drogs in. Utlysta forskningspengar drogs tillbaka, vilket innebar att mycket arbete gjorts förgäves. Forskningssamarbete och utvecklingsforskning har för Sverige historiskt varit ett starkt tvärvetenskapligt fält som syftar till fattigdomsbekämpning, demokrati, hållbar utveckling, förbättrad hälsa och jämställdhet i samarbetsländerna. Regeringens nedskärningar av utvecklingsforskningen har inneburit att Sveriges ställning i det internationella samarbetet nu har försvagats. Vi anser att anslaget till utvecklingsforskning ska återställas. Det handlar om ett årligt stöd på ungefär 180 miljoner kronor från biståndsbudgeten till Vetenskapsrådet.